U 59/2021 vp
Suojeluasiantuntija Liisa Toopakka
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
YmV kirjallinen asiantuntijalausunto 13.10. 2021

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2001, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1999 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/70/EY muuttamisesta siltä osin kuin on kyse uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä, sekä neuvoston direktiivin (EU) 2015/652 kumoamisesta

Luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja toteaa seuraavaa:

- Metsäbiomassan kestävyyden varmistaminen jää edelleen vakavasti puutteelliseksi komission ehdotuksessa ja Suomi esittää valmiiksi heikkoon esitykseen lisäheikennyksiä.
- Suomen oma kansallinen sääntely ei riitä varmistamaan, että metsäbioenergian käyttö Suomessa on kestävää, joten kansallisen lainsäädännön muuttumattomuus ei voi olla kannanmuodostuksen lähtökohtana. Viimeaikaiset räikeät esimerkit siitä, mitä polttoon ohjautuu myös Suomessa, alleviivaavat kiireellistä tarvetta parantaa sääntelyä paitsi EU:n tasolla myös kansallisessa lainsäädännössä.
- Tekemällä nyt riittävät, luontokatoa ja ilmastokriisiä hillitsevät kriteerit vältytään usein toistuvilta muutoksilta ohjauskeinoihin.
- Riskiperustainen osoittamistapa ei toimi.
- EU:n JRC:n mukaan useimmat suoraan metsästä energiaksi käytettävät jakeet ovat haitallisia ilmastolle, monimuotoisuudelle, tai molemmille.
- EASAC painottaa, että uusiutuvan energian direktiivi ei saisi edistää energiamuotoja, jotka tutkitusti eivät tuo tarvittavia ilmastohyötyjä, vaan rajata kaikki haitalliset jakeet pois direktiivin tavoitteisiin kelpaavista polttoaineista.
- Esimerkinomainen ei riitä maaperän laadun ja biologisen monimuotoisuuden turvaamiseksi
- Ilmastovaikutuksia koskevat vähennykset on ulotettava myös olemassa oleviin laitoksiin
- Suomen tulee tukea kiellettyjen alueiden laajentamista metsätalouteen myös EU-maissa.
- Myös uusiutuvien polttoaineiden raaka-aineet tulee olla lähteistä, jotka eivät tutkitusti heikennä monimuotoisuutta ja aiheuttavat toivotun ilmastohyödyn.

Yleisiä huomioita valtioneuvoston kannasta

On tärkeää, että uusiutuvan energian direktiivi ohjaa ensisijaisesti kestävien polttoon perustumattomien energialähteiden käyttöön. Rajallisten biomassojen käyttö on mietittävä tarkasti, ja puu on ohjattava kaskadiperiaatteen ajatuksen mukaan erityisesti pitkäikäisiin käyttökohteisiin. Tässä suhteessa EU-komission esitys ja Suomen kanta jää riittämättömäksi. **Metsäbiomassan kestävyyden varmistaminen jää edelleen vakavasti puutteelliseksi komission ehdotuksessa ja Suomi esittää valmiiksi heikkoon esitykseen lisäheikennyksiä.** Ilmastokriisin ja luontokadon hillinnän kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että metsien käyttö Euroopassa saadaan kestävälle tasolle. On riski, että korotettu uusiutuvan energian tavoite luo kannusteita kestämättömälle metsien käytölle jos ehdotus menee läpi nykymuotoisena.

On hyvä, että valtioneuvosto korostaa kannassaan valmiuspaketin kunnianhimon ylläpidon tärkeyttä. Suomi voisi esittää, että uusiutuvan energian direktiivin tavoite EU:ssa nostetaan 50 % vuoteen 2030 mennessä. Näin voidaan kuitenkin tehdä ainoastaan, jos biomassojen energiakäyttöön liittyvät kestävyyskriteerit ja muut ohjauskeinot saadaan kuntoon ja ilmastolle ja luonnolle haitallisten jakeiden polttoa ei lasketa mukaan tavoitteisiin.

”Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että EU tavoitteisiin laskettava metsäenergia ei heikennä luonnon monimuotoisuutta ja varmuudella tuottaa odotetun ilmastohyödyn.”

Luonnonsuojeluliitto kiittää valtioneuvostoa tästä huomiosta, ja toivoo, että yllä esitetty näkyisi selvemmin myös valtioneuvoston kannoissa käytännössä.

Kerralla kuntoon laitettu direktiivi lisää yritysten luottamusta pitkäjänteiseen ja ennakoitavaan energiapolitiikkaan.

Valtioneuvosto painottaa kannassaan pitkäjänteisen ja ennakoitavan energiapolitiikan tärkeyttä, mutta kokee, että direktiiviä on nyt avattu toivottua laajemmin. Huomiota kiinnitetään sääntelyyn liittyvään epävarmuuteen ja direktiivin tiheän päivittämisen vaikutuksiin. Metsäbiomassojen kestävyyteen liittyvät ongelmat ovat tiedossa, ja jotta tavoitteisiin luontokadon ja ilmastokriisin pysäyttämiseksi päästään, on kestämättömästä käytöstä ja kannusteista kestämättömään käyttöön päästävä eroon. Juuri pitkäjänteisyyden ja ennakoitavuuden vuoksi direktiivin avaaminen uudelleen on erittäin perusteltua. **Tekemällä nyt toimiva, luontokatoa ja ilmastokriisiä hillitsevä direktiivi vältytään usein toistuvilta muutoksilta ohjauskeinoihin. Suomen tulisi olla ajamassa riittäviä muutoksia, jotta nyt jääviä puutteita ei tarvitsisi korjata muutaman vuoden kuluttua.**

Tukijärjestelmien yhteydessä valtioneuvosto toteaa, että

“*Erilaiset arviointivaraumat ja direktiivin uudelleen tarkastamiset lisäävät epävarmuutta toimialalla sekä investointiriskiä ja siten hidastavat uusiutuvan energian edistämistä.”*

Investointia, joka täyttää uusiutuvan energian direktiivin nykykriteerit, mutta tieteen mukaan edistää ilmastokriisiä ja luontokatoa, ei tulisi edes tehdä.

Kestävyyskriteereissä on vakavia puutteita komission korjausehdotuksen jälkeenkin

Komission esityksessä kaskadiperiaatteen vahvistamiseksi esimerkiksi tukkipuun ja kantojen käyttöä energiaksi ei voisi tukea. Luonnoksessa valtioneuvosto hyväksyy kaskadiperiaatteen vahvistamisen, jos tukijärjestelmän rajoittamiseen viitatut keinot riittävät komissiolle. **Kestämättömästä metsäbiomassasta tuotettua energiaa ei pidä huomioida uusiutuvan energian tavoitteissa eikä sille pidä ohjata kansallisia tukia,** tätä on painottanut myös Luontopaneeli[i]**.** Puu tulee ohjata ensisijaisesti pitkäaikaiseen käyttöön tai jättää metsään.

Riskiperustainen osoittamistapa ei toimi. Uusiutuvat energian direktiivin metsäbiomassan kestävyyden varmistamisessa on vakavia puutteita, ja Suomen tulisi olla aktiivisesti edistämässä toimivan kriteeristön käyttöönottoa. Räikeitä esimerkkejä kestämättömistä energiapuun hakkuista löytyy myös Suomesta, ilmaston ja luonnon monimuotoisuuden kannalta haitallisia jakeita on nykyjärjestelmällä päätynyt polttoon meillä[ii] ja muualla[iii]. Suomen ympäristökeskuksen mukaan esimerkiksi Suomessa metsähakkeen käytön teknistä lisäyspotentiaalia on erityisesti kuitupuukokoisessa puustossa ja kannoissa, mutta vain vähäisissä määrin pienpuussa ja oksissa/latvusmassassa. Näin ollen metsähakkeen käytön lisääminen saattaisi kohdistua merkittävissä määrin jakeisiin, joiden korjuulla on joko merkittävä metsien hiilinielua pienentävä vaikutus ja rooli teollisuuden raaka-aineena (kuitupuu) ja merkittävä arvo luonnon monimuotoisuuden kannalta (kannot).[iv]

Suomi painottaa, että kestävyysongelmat tulisi ratkaista muutoin kuin kestävyyskriteereitä muuttamalla, mutta ei toistaiseksi ole tehnyt mitään korjatakseen ongelmaa kotimaassa. Asiaa ovat nostaneet esille aiemmin myös Luontopaneeli ja Ympäristökeskus, joiden mukaan **Suomessa ei toistaiseksi ole riittävää sitovaa sääntelyä, joka varmistaisi, että metsäbioenergian käyttö tuottaa riittävät vähennykset kasvihuonekaasujen päästöissä aiheuttamatta merkittävää haittaa luonnon monimuotoisuudelle ja vesistölle, eli Suomen kannanmuodostus ei voi lähteä oletuksesta, että Suomessa biomassan polton kestävyys on maatasolla kunnossa[v].**

Luontopaneeli on korostanut, että ohjeet ja listaukset ovat riittämättömiä ohjaamaan biomassojen korjuuta kestävällä tavalla, jos markkinahinnat kysynnän kasvun myötä nousevat. Sen vuoksi tarvitaan sitovia säännöksiä, tarkkaa verifiointia ja valvontaa niiden noudattamisesta[vi].

Euroopan komission yhteinen tutkimuskeskus (JRC) esittää, että **nykyiset REDII kriteerit hyväksyvät jakeita, joiden käyttö lisää kasvihuonekaasuja ilmakehässä seuraavan viidenkymmenen vuoden aikana. Selvityksen mukaan useimmat suoraan metsästä energiaksi käytettävät jakeet ovat haitallisia ilmastolle, monimuotoisuudelle, tai molemmille[vii].** JRC:n julkaisun mukaan lähinnä rajoitetusti korjattujen pieniläpimittaisten hakkuutähteiden (fine woody debris, slash, oksat, latvat, harvennustähteet) sekä metsitetyiltä entisiltä maatalousmailta korjattujen puiden energiakäyttö tuo ilmastohyötyjä sopivalla aikajänteellä eikä heikennä monimuotoisuutta[viii]. European Academies Science Advisory Council (EASAC) on kansallisten tiedeakatemioiden yhdistys, joka on tehnyt useita kannanottoja ilmastolle ja ympäristölle haitallisen biomassan polton ja sen tukemisen sekä edistämisen lopettamiseksi. **EASAC painottaa, että uusiutuvan energian direktiivi ei saisi edistää energiamuotoja, jotka tutkitusti eivät tuo tarvittavia ilmastohyötyjä, vaan rajata kaikki haitalliset jakeet pois direktiivin tavoitteisiin kelpaavista polttoaineista[ix]**. Samankaltaisia huomioita ovat esittäneet myös Luontopaneeli, jonka mukaan metsäbiomassan laajamittaista käyttöä uusiutuvana energianlähteenä täytyy tarkastella kriittisesti ja

huomioiden sekä välittömät että pitkän aikavälin ilmasto- ja monimuotoisuusvaikutukset[x].

Useat eurooppalaiset ympäristöjärjestöt kampanjoivat suoraan metsästä tulevien jakeiden pudottamista kokonaan pois uusiutuvan energian direktiivistä. Tämä on siinä mielessä perusteltu vaatimus, että näin direktiivin kasvava uusiutuvan energian tavoite ei kannusta lisäinvestointeja polttoon, vaan ohjaa selkeämmin polttoon perustumattomiin kestäviin vaihtoehtoihin. On helppo ymmärtää, miksi usko EU:n kykyyn laatia direktiivit, jotka tehokkaasti rajaisi pois ilmastokriisiä ja luontokatoa kiihdyttävät jakeet ja tunnistaisivat jäljelle jäävän metsäbiomassan rajallisuuden, on vähäinen.

Monimuotoisuus- ja ilmastovaikutusten lisäksi puun polttamisella on myös ilmanlaatua heikentävä vaikutus.

Esimerkinomainen ei riitä maaperän laadun ja biologisen monimuotoisuuden turvaamiseksi

Valtioneuvosto suhtautuu neuvottelujen tässä vaiheessa lähtökohtaisesti avoimesti ehdotettuihin muutoksiin, jotka liittyvät kriteeriin koskien maaperän laatua ja biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä, mutta kiinnittää kriittistä huomiota prosessiin ja juuri sovitun sääntelyn uudelleen avaamiseen. Valtioneuvoston näkemyksen mukaan kyseisen kriteerin täyttämiseen ehdotettujen keinojen tulisi kuitenkin olla ennemmin esimerkinomaisia"

Esimerkinomaiset, ei sitovat keinot eivät riitä varmistamaan kestäviä toimintatapoja. Turvemaat ovat merkittävä kasvihuonekaasujen lähde, ja siksi toimintatapoja turvemailla on muutettava Suomessakin. Komission esitys on maaperän osalta perusteltu ja Suomen tulisi kannattaa sitä.

Ilmastovaikutuksia koskevat vähennykset on ulotettava olemassa oleviin laitoksiin

Suomen tulisi kannattaa ehdotusta, että ilmastovaikutuksia koskevat vaatimukset ulotetaan myös olemassa oleviin laitoksiin. Kaikkiin investointeihin liittyy aina tulevaisuusriskejä, joita omistajat huomioivat päätöksissään. Ilmastolainsäädännön kiristymisen trendi on ollut nähtävissä jo pitkään, joten tältä osin investointisuojaan vetoaminen ei ole riittävän vahva peruste.

Suomen tulee tukea kiellettyjen alueiden laajentamista metsätalouteen myös EU-maissa

"Ehdotettua muutosta kiellettyjen alueiden kriteerin laajentamisesta metsäbiomassoihin voidaan tarkastella avoimesti, edellyttäen että kielletyt alueet rajautuvat selkeästi globaalin metsäkadon torjuntaan."

Esimerkiksi aarniometsien ja vastaavien jättäminen energiapuun korjuun ulkopuolelle myös EU-maissa on erittäin perusteltua. Suomen tulisi kannattaa komission esitystä.

On hienoa, että valtioneuvosto hyväksyy kiinteitä biomassapolttoaineita käyttävien laitosten kokonaislämpötehorajan alentamisen. Kestävyyskriteerit voitaisiin ulottaa aivan kaikkiin laitoksiin koosta riippumatta.

Myös uusiutuvien polttoaineiden raaka-aineet tulee olla lähteistä, jotka eivät tutkitusti heikennä monimuotoisuutta ja aiheuttavat toivotun ilmastohyödyn.

"Valtioneuvosto katsoo, että uusiutuvien polttoaineiden raaka-ainepohja tulee pitää mahdollisimman

laajana, eikä kestävyyskriteerit täyttävien uusiutuvien polttoaineiden raaka-ainevalikoimaa tule tarpeettomasti rajoittaa."

Valtioneuvosto suhtautuu varauksella uusien lämmitys- ja jäähdytysalan alatavoitteiden sisällyttämiseen direktiiviin. Suomen tulisi kannattaa näitä tavoitteita, mutta samalla tulee varmistaa, ettei näiden lisääminen johda kestämättömän biomassan käyttöön.

Lisätietoja: Liisa Toopakka, suojeluasiantuntija, liisa.toopakka@sll.fi, puh. 0405042989

Liite: The use of woody biomass for energy production in the EU, Giuntoli, A. et al. 2021, Joint Reseach Centre, https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC122719, taulukko 5, s.102.

Table 5. Qualitative evaluation of carbon emission reduction of several forest bioenergy pathways compared to two different fossil sources and on three different time frames. Source (Agostini et al., 2014)

Biomass source	CO_2 emission reduction efficiency					
	Short term (10 years)		Medium term (50 years)		Long term (centuries)	
	coal	natural gas	coal	natural gas	coal	natural gas
Temperate stemwood energy dedicated harvest	---	---	+/-	-	++	+
Boreal stemwood energy dedicated harvest	---	---	-	- -	+	+
Harvest residues*	+/-	+/-	+	+	++	++
Thinning wood*	+/-	+/-	+	+	++	++
Landscape care wood*	+/-	+/-	+	+	++	++
Salvage logging wood*	+/-	+/-	+	+	++	++
New plantation on marginal agricultural land (if not causing iLUC)	+++	+++	+++	+++	+++	+++
Forest substitution with fast growth plantation	-	-	++	+	+++	+++
Indirect wood (industrial residues, waste wood etc)	+++	+++	+++	+++	+++	+++

+/-: the GHG emissions of bioenergy and fossil are comparable; which one is lower depends on specific pathways,

-; --; ---: the bioenergy system emits more CO_2eq than the reference fossil system

+; ++; +++-: the bioenergy system emits less CO_2eq than the reference fossil system

**For residues, thinning & salvage logging it depends on alternative use (roadside combustion) and decay rate*

i Luontopaneelin lausunto EDK-2021-AK-377317

ii Suomen Kuvalehden artikkeli Inarin ikimetsien puun energiakäytöstä https://suomenkuvalehti.fi/jutut/kotimaa/epareilua-jos-poltosta-tulee-maineriski-matkailulle/

iii Guardianin artikkeli hakkuista Virossa https://www.theguardian.com/world/2021/jan/14/carbon-neutrality-is-a-fairy-tale-how-the-race-for-renewables-is-burning-europes-forests

iv SYKE:n lausunto EDK-2021-AK-374360

v SYKE:n lausunto EDK-2021-AK-374360 ja Luontopaneelin lausunto EDK-2021-AK-377317

vi Luontopaneelin lausunto EDK-2021-AK-377317

vii The use of woody biomass for energy production in the EU, Giuntoli, A. et al. 2021, Joint Reseach Centre, https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC122719, ilmastohyöty: taulukko 5, s.102

viii The use of woody biomass for energy production in the EU, Giuntoli, A. et al. 2021, Joint Reseach Centre, https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC122719, kpl 5.10 s. 148

ix mm. seuraavat EASAC:n kannanotot:

- https://easac.eu/media-room/press-releases/details/easac- welcomes-that-the-jrc-report-strengthens-the- case-for-shorter-payback-periods-on-woody-biomass/
- https://easac.eu/news/details/easac-reaches-out-to-the-new-european-commission-on-energy-from-forest-biomass/
- https://easac.eu/publications/details/commentary-on-forest-bioenergy-and-carbon-neutrality/
- https://easac.eu/media-room/press-releases/details/emissions-trading-system-stop- perverse-climate- impact-of-biomass-by-radically-reforming-co2-accounting-rules/

x Luontopaneelin lausunto EDK-2021-AK-377317